

POTENȚIALUL FORMATIV AL EDUCAȚIEI NONFORMALE PRIVIND PREGATIREA PSIHO-PEDAGOGICĂ A TINERILOR PENTRU PARENTALITATEA CLASICĂ

RADU Ana, masterandă, Universitatea de Stat din Tiraspol

OV CERENCO Nadejda, doctor, conferențiar universitar, Catedra Pedagogie și
Psihologie generală, Universitatea de Stat din Tiraspol, Republica Moldova

Rezumat. *Articolul abordează problema determinării potențialului formativ al educației nonformale privind pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică. Este abordat specificul educației nonformale privind formarea tinerilor pentru rolul de viitor părinte. Este analizat subiectul explorării potențialului activităților educative nonformale privind formarea tinerilor pentru viitorul rol parental din perspectiva parentalității clasice. Sunt propuse modalități de realizare a educației tinerilor pentru parentalitatea clasică în Centrele de creație a tinerilor.*

Abstract. *The article addresses the issue of determining the formative potential of non-formal education on the psycho-pedagogical preparation of young people for classical parenting. The specifics of non-formal education regarding the training of young people for the role of future parent are addressed. The subject of exploring the potential of non-formal educational activities regarding the training of young people for the future parental role from the perspective of classical parenting is analyzed. Ways are proposed to achieve the education of young people for classical parenting in the Youth Creation Centers.*

Cuvinte-cheie: *potențial formativ, pregătire psiho-pedagogică, parentalitate clasică, educație pentru rolul parental, educație nonformală.*

Keywords: *formative potential, psycho-pedagogical training, classical parenting, parenting education, non-formal education*

Educația nonformală (ENF) se referă la toate acele activități care sunt desfășurate în afara mediului școlar și care tind a dezvolta abilitățile, facultățile intelectuale și facultățile morale ale indivizilor. Se înțelege astfel, ca educație nonformală, acel ansamblu de procese, ansamblu de medii și ansamblu de instituții specifice și diferențiat concepute (funcție de explicitate obiective de formare sau de instruire) care nu sunt direct orientate înspre obținerea de grade proprii (specifice) sistemului statal (oficial) de învățământ. Acest tip de educație este un tip de educație care cuprinde toate procesele și practicile care implică un grup social eterogen, dar a cărei structură instituțională nu certifică precum ciclurile școlare, cu alte cuvinte, care are o intenționalitate educativă și o planificare a procesului de predare-învățare, numai că acest proces rămâne extra-școlar [8]. Educația nonformală (educație ne-curriculară dar certificată) dispune de un vast potențial formativ,

care poate să completeze educația formală pe dimensiunea pregătirii psiho-pedagogice a tinerilor pentru viitor, astfel oferind posibilități suplimentare de formare a tinerilor zilelor noastre pentru viitorul rol parental.

Pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică este concepută drept dimensiune importantă a educației integrale realizată în instituțiile educaționale, ce urmărește descoperirea valorii parentalității tradiționale de către tânără generație; formarea motivației de a se realiza pe viitor conștient și responsabil în rol de părinte clasic; dezvoltarea calităților necesare pentru obținerea eficienței în realizarea rolului matern/patern de viitor [4]. Necesitatea educației tinerilor pentru parentalitatea tradițională e determinată de criza familiei contemporane, evoluției relațiilor bărbat-femeie, promovarea politicilor contemporane pe dimensiunea gender, toate acestea antrenează tendințe agresive la nivelul psihologiei tânărului zilelor noastre-viitorul părinte, afectând potențialul uman de a se realiza în calitate de părinte clasic (mamă tradițională/tată tradițional) și provocând orientarea tinerilor spre o parentalitate nefirească, neconformă cu sexul biologic.

Conceptualizarea fenomenului parentalității clasice este necesar de realizat cu mult timp ca aceasta să devină realitate, prin educația viitoarelor mame și tați în scopul de a obținerii pe viitor eficiență în realizarea rolului parental. Pentru ca tânărul zilelor noastre să devină în viitor un părinte eficient, orientat spre valorile parentalității clasice, se cere o pregătire specială în această direcție. Acest gen al educației trebuie raportat la mediul natural familial, psihologia tânărului contemporan, nivelul lui de cunoaștere și valorile societății [5].

În cele ce urmează, ne vom referi la activitățile educative nonformale, care urmăresc scopul pregătirii psiho-pedagogice a tinerilor pentru viitoarea parentalitate de tip clasic, realizată în Centrul de creație a copiilor „Ghiocel”, Direcția Educație, Tineret și Sport, sectorul Ciocana, mun. Chișinău. În realizarea studiului respectiv am pornit de la ideea savantului J. Chateau, că educația nonformală reflectă umanitatea pe care o dezvoltă ca o parte componentă a lumii. După cum se știe, activitatea educativă nonformală generează multe activități superioare – arta, știința, munca. Ea este un fel de anticameră naturală ce duce spre aceste activități. Omul își începe viața cu activitatea habituală, cea ce în fond nu este altceva decât activitatea educativă nonformală: în cadrul oricărei activități educative nonformale contemplăm, proiectăm, construim [2]. Activitatea educativă nonformală este o școală, o școală deschisă și cu un program tot atât de bogat, precum este viața. În activitatea extracurriculară este rezumată o istorie. Dar și mai sigur, prin activitatea educativă nonformală se realizează o intrare în istorie, deoarece activitatea educativă nonformală este calea magistrală a socializării ființei umane.

Psihologia modernă evidențiază importanța activității educative nonformale prin activarea mai multor metode în sistemul educațional. Analiza sa permite cadrului didactic valorificarea principalelor cinci direcții de dezvoltare, orientate „de la grupurile mici spre grupurile tot mai

numeroase; de la grupurile instabile spre grupurile tot mai stabile; de la activitatea haotică spre cea planificată; de la șirul de preferințe spre activitatea educativă nonformală desfășurată sistematic; de la reflectarea vieții personale și a ambianței apropiate, la reflectarea evenimentelor vieții sociale” [3]. Modalitățile de realizare angajează următoarele criterii pedagogice de clasificare a activității educative nonformale [8]:

- După obiectivele prioritare: activitate nonformală senzorială (auditivă, vizuală, motorie, tactilă); activitate nonformală de observare (a mediului natural, social etc.); activitate nonformală de dezvoltare a limbajului; activitate nonformală de stimulare a cunoașterii interactive.

- După conținutul instruirii: activitate nonformală matematică; activitate nonformală muzicală; activitate nonformală tehnologică (de aplicații, de construcții tehnice etc.); activitate nonformală sportivă; activitate nonformală literală /lingvistică.

- După forma de exprimare: activitate nonformală de exprimare simbolică; activitate nonformală de sensibilizare; activitate nonformală de conceptualizare; activitate nonformală „proverbe și ghicitori”; activitate nonformală „cuvinte încrucișate”.

- După resursele folosite: activitate nonformală materială; activitate nonformală orală; activitate nonformală pe baza de întrebări; activitate nonformală pe bază de fișe individuale; activitate nonformală pe bază de calculator.

- După regulile instituite: activitate nonformală cu reguli transmise prin tradiție; activitate nonformală cu reguli inventate; activitate nonformală spontană; activitate protocolară.

- După competențele psihologice stimulate: activitate nonformală de mișcare; activitate nonformală de observație; activitate nonformală de atenție; activitate nonformală de memorie; activitate nonformală de gândire; activitate nonformală de imaginație; activitate nonformală de limbaj; activitate nonformală de creație.

În activitatea educativă sunt folosite variate tipuri de activitate nonformală. Activitatea educativă nonformală de simulare proiectează diferite situații de învățare bazate pe elemente și relații virtuale de conflict, de decizie, de asumare de roluri etc., care angajează capacitatea de acțiune a tânărului zilelor noastre-viitorul părinte, spiritul său de competiție, posibilitățile sale de explorare euristică a realității fenomenului parentalității. Asemenea obiective formative devin realizabile prin intermediul activității educative nonformale: activitate nonformală de arbitraj, activitate nonformală de reprezentare a structurilor, activitate educativă nonformală de competiție, activitate nonformală managerială etc. Fiecare etapă de dezvoltare psihică se caracterizează printr-o atitudine dominantă a tânărului zilelor noastre-viitorul părinte, care reprezintă forță de realitate la etapa dată și respectiv, printr-un tip primordial de activitate. Reiese, că tipul primordial de activitate este dependent de atitudinea dominantă a tânărului - viitor părinte.

Friedrich Frobel [7] menționa aproape un secol în urmă că o formă de existență a personalității umane este activitatea educativă nonformală. Activitatea educativă nonformală îi dă personalității tânărului zilelor noastre-viitorul părinte un farmec deosebit. Ca activitate complementară celei curriculare se constituie treptat, dar tot ce face copilul în primii ani de viață școlară și după, are caracter de activitate educativă nonformală, se produce preponderent sub formă de activitate educativă nonformală cu aspect creativ.

Activitatea educativă nonformală nu e unica activitate practică de tânărul zilelor noastre-viitorul părinte, dar e cea mai preferată și mai accesibilă pentru promovarea valorii parentalității clasice. Ea creează climatul psihologic favorabil pentru formarea axiologică a tinerilor pe dimensiunea cercetată, este suport pe care se sprijină dezvoltarea actuală și „viitoare” a tânărului zilelor noastre-viitorul părinte, e activitatea căreia tânărul-viitorul părinte îi atribuie atenție deosebită, care mai puțin îl obosește, este forța vie care-l atrage, îl mobilizează, îl vrăjește, îi stimulează trăirile, îl apropie, îl atașează de cei din ambianță, îl împrietenește și cimentează sufletul comuniunilor amicale.

Educația nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică dispune de un puternic potențialul formativ, care oglindește întotdeauna viața reală, de aceea conținutul ei se schimbă odată cu schimbarea condițiilor sociale în care are loc formarea viitorului părinte; activitatea educativă nonformală direcționată spre formarea tânărului zilelor noastre pentru rolul de viitor părinte este o activitate conștientă orientată spre promovarea valorii parentalității clasice. Anume în activitatea extracurriculară tânărul zilelor noastre-viitorul părinte are cea mai mare posibilitate să-și expună punctul său de vedere privitor la fenomenul parentalității clasice și celei netradiționale, să comunice din inițiativa proprie cu cei din jur la subiectul dat, să-și argumenteze poziția, să învingă unele mituri legate logic de subiectul parentalității clasice.

Educația nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică constituie o adevărată practică socială, viața reală a tânărului zilelor noastre-viitorul părinte în societatea adulților și semenilor săi. Problemele legate de educația nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică s-au dovedit a fi în centrul atenției chiar din primii ani de dezvoltare a conceptului de educație parentală. Examinând activitatea educativă nonformală ca formă de pregătire psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică, Nadejda Ovcerenco subliniază, pe bună dreptate faptul că pentru ca fenomenul parentalității clasice să fie conceput ca valoare supremă nu numai sub influența autorității părinților tradițională și folosite în calitate de argument exterior în relațiile lor interpersonale, dar să devină motive lăuntrice de acceptare benevolă și conștientă a acestei valori în sistemul său axiologic, este necesar să pregătim din timp tânărului zilelor noastre pentru viitorul rol de părinte responsabil, convins de valoarea incontestabilă a parentalității clasice. Un asemenea teren

psihologic se creează pe calea unei organizări raționale a construirii relațiilor reciproce între părinți și copii, între pedagogi și tineri în cadrul realizării activităților de educație nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor zilelor noastre-viitori părinți pentru parentalitatea clasică [5].

La baza interpretării activității educative nonformale ca formă de organizare a procesului de pregătire psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică stau următoarele teze:

1. Activitatea educativă nonformală are menirea să rezolve sarcini educative, cu caracter general, printre care sarcinile formării tinerilor pentru viitorul rol parental.

2. Activitatea educativă nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică realizată în Centrele de creație a copiilor, trebuie să fie pătrunsă de spiritul de inițiativă a beneficiarilor și să se dezvolte din ce în ce mai mult în direcția cercetată, fiind dirijat corect din punct de vedere educativ.

3. Pedagogul Centrului de creație trebuie să prevadă pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică într-o unitate indisolubilă a relațiilor reale a fenomenului parentalității și a relațiilor părinte-copil, ce orientează tânărul de azi spre conștientizarea valorii supreme a parentalității clasice.

4. Conținutul pregătirii psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică va putea să exercite o influență activă asupra tinerilor zilelor noastre-viitorul părinte clasic numai în cazul când nivelul dezvoltării, educației generale a acestora va fi obiectul unei atenții permanente din partea pedagogilor.

O particularitate importantă a activității educative nonformale ca formă a pregătirii psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică este pătrunderea acesteia în diferite genuri de activitate: munca și timpul liber, activitatea de învățare în familie, activitatea legată de traiul în fiecare zi și de îndeplinirea obligațiilor de membru al familiei de origine, regimului în activitatea educativă nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică, stabilit în Centrul de creație.

Activitatea educativă nonformală direcționată spre formarea tinerilor pentru viitorul rol parental, constituie o astfel de formă de organizare a vieții vitale a acestora, în condițiile căreia pedagogul, aplicând diferite metode, poate să formeze personalitatea viitorului părinte clasic. Activitatea educativă nonformală are o mare importanță pentru formarea relațiilor reciproce reale dintre tineri, diferit polarizați din punct de vedere sexual. Acest fapt a fost menționat de savantul autohton Valentina Bodrug, după părerea ei, în activitate educativă nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică au loc ciocniri de spirite, caractere, idei, are loc o mai bună cunoaștere a Sinelui și descoperire a celuilalt, diferit sub aspect gender [1]. Anume în aceste ciocniri se formează personalitatea viitorului părinte: mamă/tată. În același timp, se observă interacțiunea relațiilor reciproce de activitate nonformală axată pe pregătirea psiho-

pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică și a celor reale. Activitatea educativă nonformală capătă un caracter independent. Evident că prin intermediul activității educative nonformale axate pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică pot fi dezvoltate atitudinile pozitive și responsabile față de fenomenul parentalității clasice și comunicarea eficientă dintre tânăr-tânără, părinte-copil, axată pe recunoașterea valorii autentice a parentalității clasice.

Tinerilor din Centrele de creație li se creează situații de a înainta cât mai multe întrebări și a primi răspunsuri cu privire la parentalitatea clasică și cea netradițională, în urma cărora se determină atitudinea corespunzătoare, comportamentul adecvat și, dacă e cazul, se face corecția la moment. Anume în Centrele de creație a tinerilor, aplicând activitatea educativă nonformală ca formă de activitate axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică, se pune baza formării unui comportament parental responsabil, se formează capacități de a descoperi valoarea adevărată a parentalității clasice, se dezvoltă gândirea, rațiunea, imaginația, înțelegerea, ingeniozitatea, modul de a se manifesta pe viitor în rol de părinte clasic etc.

Formarea viitorului părinte de tip clasic în cadrul activității educative nonformale este determinată de conținutul ei, deci, de acele elemente din realitatea înconjurătoare pe care tinerii le redau în activitatea educativă nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică pentru parentalitatea clasică. Prin intermediul acestui subiect tinerii au prilejul să însușească diverse tipuri de relații reciproce dintre reprezentanții speciei umane diferit polarizați sexual, și unele norme de comportare parentală.

Vom menționa că cazurile când tinerii sunt orientați să îndeplinească acțiunile de activitate nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică pentru parentalitatea clasică, ei manifestă interes pentru relațiile băiat-fată ce apar în asemenea împrejurări, dar educația morală lasă de dorit. Însușirea normelor și regulilor pe care le conține rolul gender, nu se produce de la sine. Aceasta din cauză că, pe de o parte, în năzuința lor de a acționa în activitatea educativă nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică pentru parentalitatea clasică, tinerii nu atrag atenție în măsura cuvenită trăsăturilor caracteristice psihologiei femeii și a bărbatului, pe de altă parte, lor uneori le vine greu fără ajutorul adulților să-și dea seama de esența etică a relațiilor dintre sexe. Aici se va ține cont și de specificul activității educative nonformale ca formă de activitate independentă. Chiar și în cazurile când intervenția educativă a pedagogului a fost stabilită, acțiunile cu conținut etic tinerii le pot ignora, dacă aceste acțiuni contravin intereselor lor, sau le pot reproduce reieșind din experiența de viață [1].

Nivelul diferit de educație generală, de experiență de viață și de activitate formală axată pe pregătirea psiho-pedagogică pentru parentalitatea clasică le poate crea tinerilor dificultăți la alegerea tipului de activitate educativă nonformală pe dimensiunea cercetată. Fiind implicați în activități comune nonformale axate pe pregătirea psiho-pedagogică pentru parentalitatea clasică între tineri pot apărea diferite conflicte. Pedagogul le va ajuta să-și îmbunătățească relațiile

reciproce, conform unor norme de conduită etică general acceptate, pe care le va introduce în timpul activității educative nonformale.

Activitatea nonformală a tinerilor axată pe pregătirea psiho-pedagogică lor pentru parentalitatea clasică, se transformă în activitate educativă care le permite să participe în activitate, să-și transpună în acțiunile sale închipuirile despre parentalitatea clasică, rolul parental, datoria parentală, valoarea copilului în cuplul marital, evenimentele vieții de familie. De aceea educația nonformală axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică este strâns legată cu viața reală a familiei de origine a tânărului, observațiile tânărului fixate privind felul în care proprii părinții își realizează rolul parental și trăirile tânărului pe această dimensiune.

Concluzii

În final, potențialul formativ al educației nonformale axată pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică este enorm. Aici tinerii zilelor noastre-viitorii părinți primesc posibilități pentru exersare în faptele parentale, asimilarea și folosirea în practică a cunoștințelor parentale. Asimilarea practică a normelor de comportare parentală este o temelie efectivă pe baza căreia urmează pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică.

Activitatea educativă nonformală pe dimensiunea cercetată formează la tineri atitudinea pozitivă și responsabilă față de parentalitatea clasică. Conținutul activității educative nonformale axat pe pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pentru parentalitatea clasică, acțiunile formative îndeplinite de potențialii părinți-beneficiari ai serviciilor educaționale prestate de Centrele de creație a tinerilor, îi dau activității educative nonformale o importanță majoră pentru pregătirea psiho-pedagogică a tinerilor pe dimensiunea parentalității clasice.

Bibliografie

1. Bodrug-Lungu, V., Manana, B. Educația tinerilor pentru sănătatea sexual-reproductivă integră. În: Anale Științifice USM. Seria „Științe socioumane”. Vol.II, Chișinău: USM, 2001.
2. Chateau, J. Copilul și jocul. Volumul 1. Editura: Didactica și Pedagogica, 1967, 217p.
3. Elkonin, D.B. Psihologia jocului. București: Editura Didactica și Pedagogica, 1980. 335 p
4. Ovcerenco, N. Parentalitatea – izvor al împlinirii vieții umane. În: Educația din perspectiva valorilor. Vol.VIII. București: EICON, 2015, p.98-104.
5. Ovcerenco, N. Educația pentru parentalitate în contextul globalizării. Studiu monografic. Chișinău: UPS „I. Creangă”, 2016.
6. Petruț, L. Pregătiți pentru viitor. În: Educația omului de azi pentru lumea de mâine. Oradea: Editura Universității, 2010.
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Fr%C3%B6bel (vizitat 10.01.2022).
8. https://ro.wikipedia.org/wiki/Educa%C8%9Bie_non-formal%C4%83 (vizitat 10.01.2022).